C/2024/6834

29.11.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 21ης Οκτωβρίου 2024

σχετικά με την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική, την πολιτική απασχόλησης και τη διαρθρωτική πολιτική της Σουηδίας

(C/2024/6834)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου [1], και ιδίως το άρθρο 3 παράγραφος 3,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών [2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [3], με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ο μηχανισμός), άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, η οποία συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Σύμφωνα με τις προτεραιότητες του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, ο μηχανισμός συμβάλλει στην οικονομική και κοινωνική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, ιδίως μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης και για να καταστούν οι οικονομίες των κρατών μελών πιο ανθεκτικές. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στη βελτίωση της εδαφικής συνοχής εντός της Ένωσης και στη στήριξη της συνεχιζόμενης εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

(2) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [4] (στο εξής: κανονισμός REPowerEU), ο οποίος εκδόθηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2023, αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ρωσικών ορυκτών καυσίμων. Με τον τρόπο αυτόν θα βοηθήσει να επιτευχθεί ενεργειακή ασφάλεια και να διαφοροποιηθεί ο ενεργειακός εφοδιασμός της Ένωσης, ενώ παράλληλα θα αυξήσει την αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τις ικανότητες αποθήκευσης ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση. Η Σουηδία πρόσθεσε ένα νέο κεφάλαιο για το REPowerEU στο οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, με στόχο τη χρηματοδότηση καίριων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που θα συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων του REPowerEU.

(3) Στις 16 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με τίτλο «Μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ: προοπτικές μετά το 2030», με σκοπό την τεκμηρίωση των αποφάσεων πολιτικής και τη δημιουργία των συνθηκών-πλαισίου για την ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ανακοίνωση πλαισιώνει την ανταγωνιστικότητα με βάση εννέα αλληλοενισχυόμενους

[1] ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
[4] Κανονισμός (ΕΕ) 2023/435 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Φεβρουαρίου 2023, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 όσον αφορά τα κεφάλαια για το REPowerEU στα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) 2021/1060 και (ΕΕ) 2021/1755 και της οδηγίας 2003/87/ΕΚ (ΕΕ L 63 της 28.2.2023, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

κινητήριους μοχλούς. Μεταξύ αυτών των κινητήριων μοχλών, η πρόσβαση σε ιδιωτικά κεφάλαια, η έρευνα και η καινοτομία, η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, καθώς και μια λειτουργική ενιαία αγορά αναδεικνύονται ως πρωταρχικές προτεραιότητες πολιτικής για μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινές προκλήσεις παραγωγικότητας και να ενισχυθεί η μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και των κρατών μελών της. Στις 14 Φεβρουαρίου 2024 η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση με τίτλο «Ετήσια έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα 2024». Η εν λόγω ανακοίνωση αναλύει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και τις προκλήσεις της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς, παρακολουθώντας τις ετήσιες εξελίξεις βάσει των εννέα κινητήριων μοχλών ανταγωνιστικότητας που έχουν καθοριστεί.

(4) Στις 21 Νοεμβρίου 2023 η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, σηματοδοτώντας την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στις 22 Μαρτίου 2024 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024, οι οποίες επικεντρώνονται στις τέσσερις παραμέτρους της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας. Στις 21 Νοεμβρίου 2023, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης 2024, στην οποία η Σουηδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών που μπορεί να αντιμετωπίζουν, ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν, ανισορροπίες και για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση για την απασχόληση 2024, όπου αναλύεται η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ([5]) (στο εξής: σύσταση του 2024 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ) στις 12 Απριλίου 2024 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 11 Μαρτίου 2024.

(5) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης. Το πλαίσιο περιλαμβάνει τον νέο κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία, τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου ([6]) για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, καθώς και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου ([7]) σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών. Οι στόχοι του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης είναι η προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων και η πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το νέο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης προωθεί επίσης την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο σε μεσοπρόθεσμο επίπεδο, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και πιο συνεκτική επιβολή. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να υποβάλει στο Συμβούλιο και την Επιτροπή εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο περιλαμβάνει τις δημοσιονομικές, μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις ενός κράτους μέλους και καλύπτει χρονικό ορίζοντα προγραμματισμού τεσσάρων ή πέντε ετών, ανάλογα με την κανονική διάρκεια της εθνικής κοινοβουλευτικής περιόδου. Η πορεία των καθαρών δαπανών ([8]) στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια οφείλει να πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων για θέση ή διατήρηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε αξιόπιστα καθοδική πορεία έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής ή για διατήρησή του σε συνετά επίπεδα κάτω από το 60 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ), καθώς και για μείωση και/ή διατήρηση του γενικού δημοσιονομικού ελλείμματος κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη, σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Όταν κράτος μέλος δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα κατάλληλο σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σύμφωνα με τα κριτήρια που περιγράφονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί έως και κατά τρία έτη. Προκειμένου να στηρίξει την κατάρτιση των εν λόγω εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, η Επιτροπή δημοσίευσε στις 21 Ιουνίου 2024 καθοδήγηση σχετικά με τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν τα κράτη μέλη στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου τους. Σύμφωνα με τα άρθρα 5 και 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή διαβίβασε στα κράτη μέλη πορείες αναφοράς και τεχνικές πληροφορίες, ανάλογα με την περίπτωση. Τα κράτη μέλη οφείλουν να υποβάλουν τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδιά τους έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2024, εκτός εάν το κράτος μέλος και η Επιτροπή συμφωνήσουν να παρατείνουν την προθεσμία για εύλογο χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τα εθνικά νομικά τους πλαίσια, τα κράτη μέλη μπορούν να συζητούν τα προσχέδια μεσοπρόθεσμων σχεδίων τους με τα εθνικά τους κοινοβούλια, να ζητούν από τα ανεξάρτητα δημοσιονομικά όργανα να εκδώσουν γνώμη και να διεξάγουν διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εθνικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

([5]) Σύσταση του Συμβουλίου (ΕΕ), της 12ης Απριλίου 2024, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 2) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263: «Καθαρές δαπάνες»: οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(6) Το 2024 το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών εξακολουθεί να εξελίσσεται σύμφωνα με την εφαρμογή του μηχανισμού. Η πλήρης εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εξακολουθεί να είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια συμβάλλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν τα προηγούμενα έτη. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις των ετών 2019, 2020, 2022 και 2023 διατηρούν εξίσου τη σημασία τους για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που έχουν αναθεωρηθεί, επικαιροποιηθεί ή τροποποιηθεί σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

(7) Στις 28 Μαΐου 2021 η Σουηδία υπέβαλε στην Επιτροπή το οικείο εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που καθορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 4 Μαΐου 2022 το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σουηδίας ([9]), η οποία τροποποιήθηκε στις 9 Νοεμβρίου 2023 δυνάμει του άρθρου 18 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 με σκοπό να επικαιροποιηθεί η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά για μη επιστρεπτέα χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και να συμπεριληφθεί το κεφάλαιο για το REPowerEU ([10]). Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που δηλώνει ότι η Σουηδία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.

(8) Στις 26 Απριλίου 2024 η Σουηδία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 και το οικείο πρόγραμμα σύγκλισης 2024, σύμφωνα με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου ([11]). Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2024 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Σουηδίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(9) Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2024 για τη Σουηδία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Σουηδίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο μεταξύ 2019 και 2023 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σουηδίας. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά όσον αφορά τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και νέες και αναδυόμενες προκλήσεις. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Σουηδίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

(10) Η Επιτροπή διενήργησε εμπεριστατωμένη επισκόπηση βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 για τη Σουηδία. Τα κύρια πορίσματα της αξιολόγησης των μακροοικονομικών ευπαθειών της Σουηδίας από το προσωπικό της Επιτροπής για τους σκοπούς του εν λόγω κανονισμού δημοσιεύτηκαν τον Μάρτιο του 2024. Στις 19 Ιουνίου 2024 η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Σουηδία αντιμετωπίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, η Σουηδία αντιμετωπίζει ευπάθειες που σχετίζονται με την αγορά ακινήτων της και το υψηλό ιδιωτικό χρέος και εξακολουθούν να είναι σημαντικές παρά ορισμένες πρόσφατες διορθώσεις, τα δε μέτρα πολιτικής για την αντιμετώπισή τους είναι περιορισμένα. Μετά από σημαντικές αυξήσεις επί σειρά ετών, οι τιμές των ακινήτων μειώθηκαν το 2022 και το 2023. Το χρέος του ιδιωτικού τομέα μειώθηκε σε σχέση με το ΑΕΠ λόγω της υψηλής αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ που οφείλεται στον υψηλό πληθωρισμό, ενώ τα επίπεδα του χρέους εξακολουθούν να αυξάνονται σε ονομαστικούς όρους. Η ταχεία αύξηση των επιτοκίων επηρέασε αρνητικά την εξυπηρέτηση του χρέους των νοικοκυριών και των κτηματομεσιτικών εταιρειών εμπορικών ακινήτων, μείωσε τη ζήτηση και έπληξε τις τιμές των ακινήτων. Η επικράτηση των κυμαινόμενων επιτοκίων και των ενυπόθηκων δανείων πολύ μεγάλης διάρκειας άσκησε πίεση στους ισολογισμούς των νοικοκυριών, περιορίζοντας την ικανότητα αποπληρωμής, προκαλώντας πτώση της κατανάλωσης και συμβάλλοντας στην ύφεση του 2023. Ταυτόχρονα, η κατασκευή νέων κατοικιών σημείωσε απότομη πτώση. Παρά τις πρόσφατες μειώσεις, οι τιμές των κατοικιών εξακολουθούν ακόμη να είναι σημαντικά υπερτιμημένες, οι τιμές των εμπορικών ακινήτων φαίνεται να μην έχουν προσαρμοστεί ακόμη πλήρως και υπάρχουν κίνδυνοι για την εξυπηρέτηση του χρέους σε περίπτωση που τα επιτόκια παραμείνουν υψηλά και οι αποτιμήσεις μειωθούν. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένος στον τομέα των ακινήτων, αλλά οι ισχυροί δείκτες του αναμένεται να χρησιμεύσουν ως ασπίδα προστασίας κατά της διάδοσης των προβλημάτων του τομέα των ακινήτων στην ευρύτερη οικονομία. Η πρόοδος σε επίπεδο πολιτικής ήταν περιορισμένη και, ελλείψει σθεναρότερης δράσης, οι ευπάθειες που εντοπίστηκαν θα εξακολουθήσουν να υφίστανται και μπορεί να οδηγήσουν σε νέα εκτίναξη της χρηματοδοτούμενης με δανειακά κεφάλαια απόκτησης κατοικιών και στην υπερτίμηση των κατοικιών. Τα μέτρα που αυξάνουν την προσφορά στέγης θα μπορούσαν να συμβάλουν σημαντικά στην πρόληψη αυτών των ζητημάτων. Επιπλέον, η φορολογία εξακολουθεί να προωθεί τη χρηματοδοτούμενη με δανειακά κεφάλαια απόκτηση κατοικιών, μέσω της σημαντικής φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων, και να ευνοεί την ιδιοκτησία κατοικιών. Δεν πραγματοποιήθηκαν μεταρρυθμίσεις στην αγορά ενοικίασης ακινήτων.

([9]) ST 7772/22 INIT και ST 7772/22 ADD 1.

([10]) Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου, της 9ης Νοεμβρίου 2023, για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 4ης Μαΐου 2022 για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Σουηδίας (ST 14474/23 INIT και ST 14474/23 ADD 1).

([11]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

(11) Με βάση στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης της Σουηδίας μειώθηκε από πλεόνασμα 1,2 % του ΑΕΠ το 2022 σε έλλειμμα 0,6 % το 2023, ενώ το χρέος της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε από 33,2 % του ΑΕΠ στα τέλη του 2022 σε 31,2 % στα τέλη του 2023.

(12) Στις 12 Ιουλίου 2022 το Συμβούλιο συνέστησε ([12]) στη Σουηδία να λάβει μέτρα προκειμένου να διασφαλίσει το 2023 ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό δημοσιονομικής πολιτικής ([13]), λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις που είναι περισσότερο ευάλωτα στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και προς τα άτομα που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Η Σουηδία θα πρέπει να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Σουηδία να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, καθώς και για την ενεργειακή ασφάλεια λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, το 2023 ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ([14]) ήταν σε γενικές γραμμές ουδέτερος, στο 0 % του ΑΕΠ. Το 2023 η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων) είχε γενικά ουδέτερη συμβολή ύψους 0,1 % του ΑΕΠ στον δημοσιονομικό προσανατολισμό και ήταν σύμφωνη με τη σύσταση του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2022. Η γενικά ουδέτερη συμβολή των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών οφειλόταν στην κατά 0,3 εκατοστιαίες μονάδες μείωση του κόστους των (στοχευμένων και μη στοχευμένων) μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των αυξήσεων των τιμών της ενέργειας, που αντισταθμίζεται εν μέρει από μια σειρά μικρότερων μέτρων, όπως η μείωση του ενεργειακού φόρου στα καύσιμα. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις ανήλθαν στο 4,9 % του ΑΕΠ το 2023, αυξανόμενες κατά 0,2 εκατοστιαίες μονάδες από το 2022. Η Σουηδία χρηματοδότησε δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, όπως τα προγράμματα «Industry Leap» (Άλμα για τη βιομηχανία) και «Climate Leap» (Άλμα για το κλίμα), για κλιματικά έργα και τεχνολογία χαμηλών εκπομπών σε βιομηχανικούς κλάδους, και για την επέκταση της ευρυζωνικότητας. Η Σουηδία δεν έχει ακόμη υποβάλει αίτηση πληρωμής στο πλαίσιο του μηχανισμού.

(13) Στο πρόγραμμα σύγκλισης 2024, το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 0,7 % το 2024 και κατά 2,5 % το 2025, ενώ ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή χωρίς το κόστος τόκων (KPIF) προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 2,1 % το 2024 και σε 1,7 % το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης αναμένεται να αυξηθεί σε 1,2 % του ΑΕΠ το 2024 και να μειωθεί σε 0,3 % του ΑΕΠ το 2025, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 32,0 % έως τα τέλη του 2024 και, στη συνέχεια, να μειωθεί σε 31,4 % έως τα τέλη του 2025. Μετά το 2025 το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να επιτύχει πλεόνασμα ύψους 0,7 % του ΑΕΠ το 2026 και 1,7 % το 2027. Επομένως, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να παραμείνει κάτω από την τιμή αναφοράς για το έλλειμμα του 3 % του ΑΕΠ που ορίζει η Συνθήκη κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Αντίστοιχα, μετά το 2025 ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί σε 30,0 % το 2026 και σε 28,0 % το 2027.

(14) Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το πραγματικό ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,2 % το 2024 και 2,1 % το 2025, και ο μετρούμενος με τον εναρμονισμένο δείκτη τιμών καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) πληθωρισμός να διαμορφωθεί σε 2,0 % το 2024 και 1,8 % το 2025.

(15) Στις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπεται δημόσιο έλλειμμα ύψους 1,4 % του ΑΕΠ το 2024, που αντικατοπτρίζει μεταξύ άλλων την επιβράδυνση της αύξησης των φορολογικών εσόδων και την αύξηση των δαπανών, ιδίως για τις συντάξεις που συνδέονται με δείκτες στον περιφερειακό και δημοτικό υποτομέα, ενώ ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί σε 32 % έως τα τέλη του 2024. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι επεκτατικός κατά 0,6 % του ΑΕΠ το 2024.

(16) Δαπάνες ύψους 0,1 % του ΑΕΠ αναμένεται να χρηματοδοτηθούν με μη επιστρεπτέα στήριξη («επιχορηγήσεις») στο πλαίσιο του μηχανισμού το 2024, έναντι 0,1 % του ΑΕΠ το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής. Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού θα καταστήσουν δυνατή την πραγματοποίηση επενδύσεων υψηλής ποιότητας και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων που ενισχύουν την παραγωγικότητα χωρίς άμεσο αντίκτυπο στο ισοζύγιο ή το χρέος της γενικής κυβέρνησης της Σουηδίας.

([12]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2022, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Σουηδίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2022 της Σουηδίας (ΕΕ C 334 της 1.9.2022, σ. 221).

([13]) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος της Σουηδίας το 2023 εκτιμάται σε 7,7 % σε ονομαστικούς όρους, με βάση τον 10ετή μέσο πραγματικό ρυθμό δυνητικής ανάπτυξης και τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2023.

([14]) Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός ορίζεται ως μέτρο της ετήσιας μεταβολής της υποκείμενης δημοσιονομικής θέσης της γενικής κυβέρνησης. Αποσκοπεί στην αξιολόγηση της οικονομικής ώθησης που απορρέει από τις δημοσιονομικές πολιτικές, τόσο αυτές που χρηματοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο όσο και αυτές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ο δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται ως η διαφορά μεταξύ i) της μεσοπρόθεσμης δυνητικής ανάπτυξης και ii) της μεταβολής των πρωτογενών δαπανών, εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων (και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται από μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό και άλλα ταμεία της Ένωσης. Ένας δείκτης με αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική, ενώ ένας δείκτης με θετικό πρόσημο υποδηλώνει συσταλτική δημοσιονομική πολιτική.

(17) Στις 14 Ιουλίου 2023 το Συμβούλιο συνέστησε ([15]) στη Σουηδία να διατηρήσει υγιή δημοσιονομική θέση το 2024. Κατά την εκτέλεση των προϋπολογισμών τους για το 2023 και την κατάρτιση των προϋπολογισμών τους για το 2024, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να λάβουν υπόψη ότι η Επιτροπή θα πρότεινε στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του ελλείμματος βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το διαρθρωτικό ισοζύγιο της Σουηδίας προβλέπεται να διαμορφωθεί σε 0,0 % του ΑΕΠ το 2024, από 0,1 % το 2023, υπερβαίνοντας, ως εκ τούτου, τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο της χώρας για διαρθρωτικό ισοζύγιο ύψους - 1 % του ΑΕΠ. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(18) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε στη Σουηδία να λάβει μέτρα για τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας τα οποία είναι σε ισχύ, το συντομότερο δυνατόν το 2023 και το 2024. Το Συμβούλιο συνέστησε περαιτέρω ότι, εάν νέες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας καταστήσουν αναγκαία τη θέσπιση νέων μέτρων στήριξης ή τη συνέχισή τους, η Σουηδία πρέπει να διασφαλίσει ότι τα εν λόγω μέτρα στήριξης στοχεύουν στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και διατηρούν τα κίνητρα για εξοικονόμηση ενέργειας. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, το καθαρό δημοσιονομικό κόστος ([16]) των μέτρων στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας εκτιμάται σε λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ το 2023 και προβλέπεται να ανέλθει σε λιγότερο από 0,1 % του ΑΕΠ το 2024 και σε 0 % του ΑΕΠ το 2025. Τα μέτρα στήριξης έκτακτης ανάγκης στον τομέα της ενέργειας καταργήθηκαν σταδιακά το 2023 και το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου.

(19) Επιπλέον, το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Σουηδία να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις και να διασφαλίσει την αποτελεσματική απορρόφηση των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού και άλλων ταμείων της Ένωσης, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής, οι εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις προβλέπεται να αυξηθούν από 4,9 % του ΑΕΠ το 2023 σε 5,1 % του ΑΕΠ το 2024. Αυτό συνάδει με τη σύσταση του Συμβουλίου. Αντιστοιχα, οι δημόσιες δαπάνες που χρηματοδοτούνται με έσοδα από ταμεία της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των επιχορηγήσεων στο πλαίσιο του μηχανισμού, αναμένεται να παραμείνουν σταθερές στο 0,2 % του ΑΕΠ το 2024.

(20) Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων και με την παραδοχή ότι η πολιτική θα παραμείνει αμετάβλητη, οι εαρινές προβλέψεις 2024 της Επιτροπής προβλέπουν για το 2025 έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ίσο με 0,9 % του ΑΕΠ και δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ ίσο με 31,3 % λόγω της αναμενόμενης οικονομικής ανάκαμψης.

(21) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το παράρτημα V κριτήριο 2.2 του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που πρέπει να υλοποιηθούν έως το 2026. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις αναμένεται να συμβάλουν στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των προκλήσεων που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Εντός αυτού του αυστηρού χρονικού πλαισίου, είναι αναγκαίο να προχωρήσει ταχέως η αποτελεσματική υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, για την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Σουηδίας μέσω της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης. Για την εκπλήρωση των δεσμεύσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας έως τον Αύγουστο του 2026 είναι αναγκαίο η Σουηδία να συνεχίσει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων. Η συστηματική συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση της επιτυχούς υλοποίησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

(22) Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, σύμφωνα με το άρθρο 18 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([17]), η Σουηδία οφείλει να επανεξετάσει κάθε πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), το Ταμείο Συνοχής και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) έως τον Μάρτιο του 2025, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024, καθώς και το οικείο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα. Η εν λόγω επανεξέταση αποτελεί τη βάση για την οριστική κατανομή της ενωσιακής χρηματοδότησης που περιλαμβάνει κάθε πρόγραμμα. Η Σουηδία έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, όμως εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα και ανισότητες μεταξύ της περιφέρειας της πρωτεύουσας και της υπόλοιπης χώρας. Είναι σημαντικό να επιταχυνθεί η εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, και οι προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν στα προγράμματα εξακολουθούν να είναι συναφείς. Είναι ζωτικής σημασίας να συνεχιστεί η στήριξη της καινοτομίας που συμβάλλει στον περαιτέρω οικολογικό προσανατολισμό της κοινωνίας με τη φιλοδοξία να επιτευχθεί μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, και παράλληλα να συνεχιστεί η αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών περιφερειακών ανισοτήτων και των ανισοτήτων μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών. Επιπλέον, παραμένει καίριας σημασίας η προώθηση της

([15]) Σύσταση του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2023, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2023 της Σουηδίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης 2023 της Σουηδίας (ΕΕ C 312 της 1.9.2023, σ. 252).

([16]) Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων, συμπεριλαμβανομένων των εσόδων και των δαπανών και, κατά περίπτωση, χωρίς τα έσοδα από φόρους επί των απροσδόκητων κερδών των προμηθευτών ενέργειας.

([17]) Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της επανειδίκευσης, με ιδιαίτερη προσοχή στις ευπαθείς ομάδες, ιδίως στα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Η Σουηδία θα μπορούσε επίσης να αξιοποιήσει την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη, που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([18]), με σκοπό την τόνωση των επενδύσεων σε τεχνολογίες που υποστηρίζουν την πράσινη μετάβαση. Η ανάπτυξη και η παραγωγή καθαρών και αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης των αξιακών αλυσίδων και της αντιμετώπισης των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, είναι σημαντικές για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των σουηδικών περιφερειών και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεών τους.

(23) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις στις οποίες ανταποκρίνονται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, η Σουηδία αντιμετωπίζει διάφορες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με τα εξής: α) την επιδείνωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των μαθητών, ιδίως όσων προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών· β) τις ελλείψεις δεξιοτήτων, οι οποίες είναι εντονότερες για τα άτομα που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών· και γ) τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

(24) Με βάση τα αποτελέσματα του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Μαθητών (PISA) του 2022, οι βασικές δεξιότητες των Σουηδών σπουδαστών έχουν επιδεινωθεί από το 2018. Η μεγαλύτερη επιδείνωση σημειώθηκε στα μαθηματικά, όπου το ποσοστό των ατόμων με χαμηλές επιδόσεις υπερέβαινε κατά πολύ τον στόχο της Ένωσης. Το ποσοστό χαμηλών επιδόσεων αυξήθηκε ακόμη περισσότερο για τους μαθητές από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα, και το χάσμα μεταξύ των γηγενών μαθητών και εκείνων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών είναι πολύ μεγάλο. Επιπλέον, η διαρκής έλλειψη ειδικευμένων εκπαιδευτικών ενέχει τον κίνδυνο να επηρεάσει αρνητικά την ποιότητα του εκπαιδευτικού συστήματος και τις επιδόσεις των μαθητών.

(25) Το 2022 το 15 % του συνόλου των μαθητών που ολοκλήρωναν την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είχαν πολύ χαμηλούς βαθμούς ή δεν είχαν συμπληρώσει ακόμη βαθμολογία, με αποτέλεσμα να μην έχουν το δικαίωμα να προαχθούν στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το πρόβλημα αυτό επηρεάζει ιδίως μαθητές που προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών. Οι εν λόγω μαθητές υποεκπροσωπούνται επίσης στα ιδιωτικά σχολεία, οι μαθητές των οποίων έχουν κατά μέσο όρο περισσότερες πιθανότητες να αποκτήσουν δικαίωμα για περαιτέρω σπουδές. Δεδομένου ότι οι περισσότερες θέσεις εργασίας στη Σουηδία απαιτούν ανώτερη δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση, το επακόλουθο χάσμα όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο αυξάνει επίσης τον κίνδυνο μη εύρεσης εργασίας, με αρνητικές συνέπειες για την ένταξη.

(26) Υπάρχει μεγάλο χάσμα μεταξύ των διαφόρων ομάδων όσον αφορά το επίπεδο δεξιοτήτων και το μορφωτικό επίπεδο. Το χάσμα αυτό είναι εντονότερο για τους νέους που έχουν γεννηθεί εκτός της Ένωσης, οι οποίοι είναι λιγότερο πιθανό να έχουν ολοκληρώσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και λιγότερο πιθανό να έχουν απασχόληση ή να παρακολουθούν εκπαίδευση ή κατάρτιση σε σύγκριση με όσους έχουν γεννηθεί στη Σουηδία. Αυτό περιορίζει τις πιθανότητες να βρουν απασχόληση και υπονομεύει την ικανότητα της Σουηδίας να βελτιώσει περαιτέρω τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητά της. Επιπλέον, αυτές οι ελλείψεις δεξιοτήτων επιδεινώνουν περαιτέρω τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού, οι οποίες είναι ιδιαίτερα εμφανείς στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών και αποτελούν σημαντική πρόκληση για την ανάπτυξη και την πράσινη βιομηχανική μετάβαση των βορειότερων περιφερειών της χώρας.

(27) Με τις τρέχουσες πολιτικές δεν φαίνεται πιθανό να επιτύχει η Σουηδία τους στόχους της για το 2030 στο πλαίσιο της πολιτικής της Ένωσης για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (στο εξής: στόχοι για τις εκπομπές έως το 2030). Εξακολουθούν να μην υπάρχουν επικαιροποιημένα ολοκληρωμένα σενάρια για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που να αντικατοπτρίζουν τις αλλαγές πολιτικής το 2023 και το 2024, καθώς το επί του παρόντος διαθέσιμο κυβερνητικό σχέδιο δράσης για το κλίμα επικεντρώνεται σε μεγαλύτερο χρονικό ορίζοντα έως το 2045, χωρίς ποσοτικά σενάρια σχετικά με τις πορείες των εκπομπών για την περίοδο έως το 2030. Ωστόσο, αρκετές μελέτες επίσημων και ανεξάρτητων φορέων φαίνεται να επιβεβαιώνουν ότι οι τρέχουσες πολιτικές της Σουηδίας θα οδηγήσουν σε σημαντική υστέρηση όσον αφορά την εκπλήρωση των στόχων για τις εκπομπές έως το 2030. Οι μειώσεις εκπομπών στον τομέα των οδικών μεταφορών είναι καίριας σημασίας για να μπορέσει η Σουηδία να επιτύχει τους στόχους για τις εκπομπές έως το 2030. Οι οδικές μεταφορές αντιπροσωπεύουν τα τρία τέταρτα της ενεργειακής ζήτησης για πετρέλαιο και προϊόντα πετρελαίου και αποτελούν την κύρια πηγή εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από ορυκτά καύσιμα στη Σουηδία.

([18]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/795 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 2024, για τη θέσπιση της πλατφόρμας στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) και την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ και των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058, (ΕΕ) 2021/1056, (ΕΕ) 2021/1057, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) 2021/1060, (ΕΕ) 2021/523, (ΕΕ) 2021/695, (ΕΕ) 2021/697 και (ΕΕ) 2021/241 (ΕΕ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

(28) Αν και η Σουηδία έχει το υψηλότερο μερίδιο ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην Ένωση στη συνολική κατανάλωση ενέργειας, εξακολουθεί να διαθέτει αναξιοποίητο δυναμικό για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το δυναμικό αυτό θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για να διευκολυνθούν ο συνεχιζόμενος εξηλεκτρισμός των βιομηχανιών στη Σουηδία, καθώς και οι καινοτόμες, πράσινες βιομηχανικές εξελίξεις και η απανθρακοποίηση στο βόρειο τμήμα της χώρας, που απαιτούν ακόμη μεγαλύτερη παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετά εμπόδια στην επέκταση της ικανότητας παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στη χώρα. Αυτό θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα να μην επιτύχει η Σουηδία την προβλεπόμενη επέκταση της αιολικής ισχύος κατά 13 GW και της ηλιακής ισχύος κατά περίπου 5 GW μεταξύ 2021 και 2030. Ένα τέτοιο εμπόδιο είναι οι φραγμοί αδειοδότησης τόσο για την υπεράκτια όσο και για τη χερσαία αιολική ενέργεια. Οι εν λόγω φραγμοί πηγάζουν, μεταξύ άλλων, από τις αναποτελεσματικές διαδικασίες αδειοδότησης και τα δικαιώματα βέτο των δήμων και των αρχών άμυνας.

(29) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και των συμπερασμάτων σχετικά με την ύπαρξη ανισορροπιών, οι συστάσεις βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 1. Οι πολιτικές που αναφέρονται στη σύσταση 1 συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ευπαθειών που συνδέονται με το υψηλό χρέος των νοικοκυριών και την υπερτίμηση των ακινήτων,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σουηδία να λάβει μέτρα το 2024 και το 2025 προκειμένου:

1. Να υποβάλει εγκαίρως το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο. Να μειώσει τους κινδύνους που συνδέονται με το υψηλό χρέος των νοικοκυριών και τις ανισορροπίες της στεγαστικής αγοράς μειώνοντας τη φορολογική έκπτωση των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων, αυξάνοντας τους περιοδικούς φόρους ακίνητης περιουσίας και αναπτύσσοντας παράλληλα κατάλληλα εργαλεία για τη βελτίωση της αξιολόγησης και της στόχευσης της πολιτικής. Να τονώσει τις επενδύσεις στην κατασκευή κατοικιών για να μετριάσει τις πλέον πιεστικές ελλείψεις, ιδίως με την άρση των διαρθρωτικών εμποδίων στις κατασκευές. Να βελτιώσει την αποδοτικότητα της στεγαστικής αγοράς, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση μεταρρυθμίσεων στην αγορά ενοικίασης ακινήτων.

2. Λαμβανομένων υπόψη των μεγάλων καθυστερήσεων, να επιταχύνει σημαντικά την υλοποίηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του κεφαλαίου για το REPowerEU, διασφαλίζοντας την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων έως τον Αύγουστο του 2026. Να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων πολιτικής συνοχής. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης των εν λόγω προγραμμάτων, να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

3. Να βελτιώσει τις εκπαιδευτικές επιδόσεις, μεταξύ άλλων για μαθητές από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών, αντιμετωπίζοντας τη διαρκή έλλειψη ειδικευμένων εκπαιδευτικών, εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες πρόσβασης στο σχολικό σύστημα και στηρίζοντας περαιτέρω τη μετάβαση των μαθητών στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Να αναπτύξει τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού, ιδίως όσων προέρχονται από μειονεκτούντα κοινωνικοοικονομικά περιβάλλοντα και από οικογένειες μεταναστών, μέσω στοχευμένων μέτρων πολιτικής και πόρων, προκειμένου να βελτιωθεί η ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

4. Να διασφαλίσει την επίτευξη των στόχων μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, μειώνοντας ιδίως τις εκπομπές στον τομέα των οδικών μεταφορών, και να επιταχύνει και να εξορθολογίσει τις διαδικασίες αδειοδότησης για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως για την υπεράκτια και τη χερσαία αιολική ενέργεια.

Λουξεμβούργο, 21 Οκτωβρίου 2024.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

NAGY I.